

"BABEȘ-BOLYAI" UNIVERSITY CLUJ-NAPOCA
FACULTY OF HISTORY AND PHILOSOPHY
DOCTORAL SCHOOL POPULATION STUDIES AND MINORITY HISTORY

THE HUNEDOREAN FAMILY: CONTINUITY AND CHANGE (1850-1940)

SUMMARY

SCIENTIFIC COORDINATOR:

Prof. Univ. Dr. Ioan BOLOVAN

Corresponding member of the Romanian Academy

DOCTORAL STUDENT:

Loredana-Lucica VÎTCĂ

CLUJ-NAPOCA

2023

CONTENT

INTRODUCTION.....	4
Sources, methodology, historiography.....	4
CHAPTER I. The Hunedoara region in the second half of the 19th century and the first half of the 20th century.....	17
I.1. The political-administrative organization of the Hunedoara region between 1850-1938.....	20
I.2. Economic aspects.....	33
I.2.1. Mining.....	34
I.2.2. Metallurgy.....	40
I.2.3. The Gold Industry.....	47
I.2.4. Agriculture.....	53
I.2.5. Modernization in the region of Hunedoara.....	68
I.3. Demographic and Socio-Professional Structures.....	81
I.3.1. The Evolution of the Population and Distribution by Environment.....	85
I.3.2. The Structure by Sex, Marital Status and Ethno-confessional.....	102
I.3.3. The Socio-Professional Evolution of the Population	120
I.4. Conclusions.....	129
CHAPTER II. The State and the community: the voice of the state in the family issue	133
II.1. The Historiography of the Problem.....	137
II.2. The Community versus Secularization/Modernization.....	144
II.3. Conclusions.....	155
CAPITOLUL III. The Marriage between traditional and modern.....	157
III.1. The Dynamics of Marriage.....	162
III.1.1. The Evolution of Nuptiality in the analyzed sample.....	163
III.1.2. The Evolution of Nuptiality in Orthodox parishes.....	176
III.1.3. The Evolution of Nuptiality in Roman-Catholic parishes.....	179
III.1.4. The Evolution of Nuptiality in Greek-Catholic parishes.....	183
III.1.5. Conclusions.....	185
III.2. The Seasonality of marriages in the region of Hunedoara.....	187

III.2.1. The Seasonality of marriages in the analyzed sample.....	188
III.2.2. The Seasonality of Orthodox marriages.....	194
III.2.3. The Seasonality of Roman-Catholic marriages.....	197
III.2.4. The Seasonality of Greek-Catholic marriages.....	199
III.2.5. Conclusions.....	201
III.3. The civil status at marriage.....	203
III.3.1. The civil status in the analyzed sample.....	204
III.3.2. The civil status for the Orthodox.....	210
III.3.3. The civil status for the Roman-Catholic.....	215
III.3.4. The civil status for the Greek-Catholic.....	217
III.3.5. Conclusions.....	219
III.4. Age at marriage.....	221
III.4.1. Age at marriage in the analyzed sample.....	222
III.4.2. Age at marriage in The Orthodox Communities.....	228
III.4.3. Age at marriage in The Roman-Catholic Communities.....	233
III.4.4. Age at marriage in The Greek-Catholic Communities.....	235
III.4.5. Conclusions.....	238
III.5. The problem of Marriage and Mixed families.....	239
III.5.1. Mixed marriages in the analyzed sample.....	243
III.5.2. Mixed marriages in the Orthodox communities.....	251
III.5.3. Mixed marriages in the Roman-Catholic communities.....	256
III.5.4. Mixed marriages in the Greek-Catholic communities.....	259
III.5.5. Conclusions.....	263
III.6. Final Conclusions.....	266
CHAPTER IV. The society of Hunedoara at the turn of the XIX-XX centuries reflected in memoirs and the press.....	270
IV.1 The reflection of the society of Hunedoara in the travel descriptions.....	271
IV.1.1. The vision of the Romanian travelers.....	272
IV.1.2. The vision of foreign travelers.....	278
IV.2. The Society of Hunedoara at the turn of the XIX-XX centuries reflected in the press.....	281
IV.2.1. The contrasts of the society of Hunedoara reflected in the media of the time.....	283

IV.2.2. The Education and The Role of the Family.....	290
IV.2.3. Marriage and Modern Love.....	298
IV.2.4. From the Drama of Love.....	308
IV.2.5. Anecdotes of the people.....	314
IV.2.6. The Society of Hunedoara through images.....	323
IV.3. Conclusions.....	339
CONCLUSIONS.....	342
BIBLIOGRAPHY.....	353
ANNEXES.....	368

Its character as a fundamental social group means that the institution of the family is permanently exposed to external influences, taking over from the particularities of the community ensemble so that any metamorphosis at the level of society reflects, to a lesser or greater extent, on it. This is one of the reasons why the study of the family has increasingly become a topic of interest for specialists in different fields, however, the research area still offers surprises, managing to bring new realities to light.

The pretense that took place between the second half of the 19th century and the first half of the 20th century in the region of Hunedoara, both from a political and socio-economic point of view, created a series of antagonisms between traditional realities and the renewing elements of modernity.

Transformations of the collective mentality are evident as we approach the 20th century, first in the urban centers of the county, so that later they are also to be noticed in the neighboring rural localities, anchored in an area of influence that determines a socio-professional and existential reorganization. In this context, I considered a historical-demographic approach to the Hunedorean family to be appropriate and relevant, in order to reconstruct the social realities and community typologies that characterize this rather complex but little-researched region until the present moment, in relation to Transylvania or other Romanian areas.

The approach also calls for an analysis of the behavioral mechanisms generated by external influences, changes at the level of mentalities and sensitivities, offering us plausible explanations for historical realities in order to complete the picture of this area. The incursion through the destinies of the Hunedorean family since the turn of the two centuries is also justified by the ethno-confessional diversity of the area determined by its historical course, giving it a certain specificity.

At the same time, the family, through its biological and social functions, triggers the community order, ensures the transmission of social norms and values in order to establish a consensus within the community, thus allowing us to identify the characteristics of the type of society found in the region of Hunedoara of the past centuries.

A microhistory of the Hunedorean family aims to highlight the way in which the political-economic and socio-demographic changes of the period between the half of the 19th century and the first half of the 20th century affect the marital behavior of the individuals in this area and the development of family life. The time limits chosen are reference data for the transformations endured by this administrative unit, the end of the Revolution of 1848 and the beginning of the

Second World War being landmarks in terms of political-economic but also socio-demographic relations. The multiple consequences of the Revolution of 1848-1849 and the Great War significantly influence the demographic behavior of individuals throughout the province, with visible effects in the region of Hunedoara as well.

The research paradigm highlights the contrasts of the society of Hunedoara in the analyzed time range, the urban-rural antithesis that offers various behavioral models, different mentalities, different marriage dynamics, different marital selection criteria.

Between the second half of the 19th century and the first half of the 20th century, a rural society prevailed in the region of Hunedoara, the urban character of the area being given by a few more developed centers, as a result of the intensification of the mining and industrial activities.

It is known that in traditional societies community templates and constraints direct the individual's existence, anomalies are regarded with agnosticism and moral and religious perceptions represent defining social rules. In this context, the community also rigorously controlled the family through various interferences in its internal problems, being obvious that any disorder in family life could cause a major disruption of the mechanisms of the community. In such a paradigm, the major events in the individual's life (birth, marriage, death) were subject to strict community control, the family-community relationship being a deep one, in all aspects.

As the beginning of family life occurs with the act of marriage, our approach is deliberately focused on presenting the starting point in the formation of the family, an important moment in the life of the individual. As marriage benefited from a deeper approach compared to the other analyzed components and the capture of the existing connections between the community and the act of marriage is aimed here at identifying the constraints that influenced the marital process.

The Hunedorean family does not only receive socio-economic influences, being equally impacted by the political-legislative transformations that occurred in Transylvania in those times. Secular and ecclesiastical legislation impose a certain framework in which family life could be carried out and marriage was first administered by the Church and from the end of the 19th century it came under the control of the state.

However, since at the turn of the century, the traditional society of Hunedoara is subject to a progressive dilution under the pressure of modernizing factors, significant changes are observed as the area is integrated into the economic circuit, with strong implications at the socio-professional and existential level. The economic development, industrialization and urbanization of this unit

have brought about changes in family relations and in the marital behavior of individuals. However, the transformations are not visible in the same way in all the localities of Hunedoara region, being more prominent in the urban centers and in the surrounding area, however, less perceptible in the isolated localities that remain anchored in the traditional, here the newness penetrates with difficulty and changes in the collective mentality are less perceptible.

Therefore, under the impulse of renewal, the image of the family and its relationship with the community changes profoundly, modernization leaving its mark on the collective mentality that now becomes more permissive regarding the sideslips, cohabitation and divorce proving to be important ways of discovering the everyday realities of those times.

With a regard to the documentation sources, the research aimed to cover as varied an area as possible, but in essence it utilizes the archive sources in the custody of the National Archives of Romania, Hunedoara County Directorate. In the part that highlights the characteristics and the historical evolution of the region of Hunedoara between the years 1850-1940, I used a historiography that deals with the modern era for the general presentation of the studied period, also resorting to a historiographical approach related to the particular case, with direct reference to the region of Hunedoara.

In order to highlight the demographic phenomena of Hunedoara and present the socio-professional structures in this area, I used the censuses carried out by the state authorities at the time, making it possible to put the work sample chosen for analysis in the general demographic context.

For the demographic dimension of the research focus, the marriage issue, the most important information is provided by the parish registers. In this sense, I used as the main source of documentation, the parish registers from six localities in Hunedoara County, corresponding to the three numerically representative denominations, in the region of Hunedoara. I refer to the localities: Hunedoara (Orthodox, Roman Catholic, Greek Catholic parishes), Deva (Orthodox, Roman Catholic parishes), Băcia (Orthodox, Greek Catholic), Băița (Orthodox, Roman Catholic), Beriu (Orthodox-Greek-Catholic) and Brănișca (Orthodox) chosen due to their geographical position, economic importance and confessional diversity. Being a long period of time, ninety years and a considerable number of Hunedorean localities, I have narrowed the research to this sample to show the realities of Hunedorean marriage, compared to other areas of Transylvania.

Interesting information about the realities of the society of Hunedoara is provided by the travel diaries of pilgrims who have passed through these lands over the centuries. At the same time, the press of the time renders a different and original image of the society of Hunedoara and the mentality of the era, which completes the plan of the research. The articles, illustrations, anecdotes represent a useful material for the present study, managing to transpose the reader into the universe of those times, in a reality much different from the contemporary one. With the aim of integrating the Hunedorean family into the general picture of the Romanian family, I have referred to a series of published studies that address the topic.

The thesis is structured in four chapters, to which are added an introductory study and the research conclusions, the bibliography and appendices completing the approach.

The First Chapter, suggestively titled *The Hunedoara region in the second half of the 19th century and the first half of the 20th century*, highlights the administrative boundaries of Hunedoara district and county, the physical-geographical and social conditions in which the lives of the inhabitants of these lands took place, the economic aspects and demographic characteristics of the researched area. The chapter reconstructs a short history of Hunedoara district which became Hunedoara county after the Great Union of 1918, keeping, however, broadly the same territorial extent (it loses an area of 114 square kilometers in favor of Alba, respectively Caraș-Severin counties).

From a political-administrative point of view, Hunedoara territory will go through the changes imposed by the historical realities of the period, enduring several reorganizations in the researched period corresponding to the political transformations and reforms undertaken by the officials of that time.

The relief and natural resources contributed to a great extent to the economic development of the region of Hunedoara, imposing its socio-professional profile and demographic structure. We can affirm that the specificity of the area shaped its evolution, also determining mental transformations at the individual and social level.

Regarding the dynamics of the population of Hunedoara in the analyzed interval, the data show the sinusoidal evolution, however, a demographic increase was registered during the eighty years under analysis, of 127,809 inhabitants, justified both by the general conditions of the historical evolution of Transylvania and by a series of particularities of the region of Hunedoara. At the same time, aiming to capture those changes in demographic behavior determined by the

economic progress of the region of Hunedoara, rich in natural resources, the conclusions drawn highlight an absolute interdependence between the economic and human factors.

Although the modernization process calls for the development of the Hunedorean urban centers, the rural specificity of the area means that in the entire period analyzed, the largest share of the population returns to the rural environment, a percentage of over 90%, with a slight decrease in the period between the two world wars.

Elucidating the gender and civil status structure of the population of Hunedoara from 1850-1940 we aim at a better understanding of the dynamics of marriages in the area. The data present an interesting situation in this respect, with very close percentages of the two sexes, with slight gaps in favor of women in the period between the two world wars, which is understandable if we think about the effects of the First World War on the male population.

With a regard to the civil status of the population, the maintenance of a constant percentage over time is identified, the high number of married people highlights a characteristic specific to traditional societies, and the large number of celibates and the appearance of divorcees denote manifestations of modernity.

One aspect we took into account in our approach was the specificity of the area given by the ethnic and religious diversity that will directly influence the formation of mixed families. Despite all the diversity, the Romanians were the majority in this space throughout the analyzed interval, with a percentage of over 80% of the total population of Hunedoara and the representative ethnic groups were the Hungarians and the Germans, in a significant increase with the intensification of the industrial activity here. It should be mentioned that we also find ethnic people, but in a smaller percentage, concentrated for the most part, in the urban environment of Hunedoara region.

In an absolutely natural way, the advance of certain industrial sectors impregnated the region of Hunedoara from the end of the 19th century with a new occupational profile. The analysis undertaken highlights a major decrease in the number of the inhabitants who were engaged in agriculture, in favor of the industrial sector, mining and other activities specific to a new, modern economic system. The modernization trend towards which the society of Hunedoara was heading at the turn of the centuries is obvious, despite the traditional characteristics and the conservative mentality, there is a progress in life, an improvement in the living conditions and a

change in mentality, more accentuated indeed, starting with the 20th century and after the Great Union of 1918.

The Second Chapter of the thesis deals with the report between *The State and the community: the voice of the state in the family issue* with direct reference to the institution of the family, in an attempt to highlight the extent to which the secular power assumes the administration of marriage with the secularization of society. At the dawn of the changes in the modernizing sense of the marriage act, polemics arise between the state and the Church, with strong implications at the community level. In this sense, we tried to capture the way the community of Hunedoara perceives progress and this increased competence of the state in family life, highlighting the contrasting attitudes from one area to another, in relation to its specificity.

The approach having the family as its subject, the central strand being the act of marriage, I tangentially approached the issue of civil matrimonial legislation from the end of the 19th century, which will cause extensive changes in the way of concluding a marriage, with the state controlling the act of marriage from now on, changing the dynamics of its relation with the community.

Regarding the community-secularization/modernization relation, two antagonistic directions emerge. On the one hand, we find the rural civilization of Hunedoara with a strong religious zeal, less receptive to the norms promoted by modern society, and on the other hand, the urban civilization, eager for renewal. The fear felt in the society of Hunedoara, of the past centuries, especially in the rural one, was related to the dysfunctions that modernization could cause to society and family life, when the individual and the community mistakenly relate to the concept of novelty. The habits condemned by the society are highlighted in the dynamics of the couple and in the emancipation process of the bourgeois woman who now positions herself, totally differently, compared to the traditional roles of wife and mother.

The third chapter begins the actual study of the central strand of the research, the marriage. Entitled *The Marriage between traditional and modern*, it reconstructs the dynamics of the nuptial behavior of the Hunedorean individuals in the period between 1850, the moment that triggered the changes, and 1940, the year that ended a significant historical stage, the period between the two world wars bringing a series of socio-political and demographic changes, offering a new perspective on marriage in Hunedoara region.

Being a rather vast area, in the analysis of the phenomenon of marriage, I resorted to choosing a sample consisting of six localities in Hunedoara region, within which I investigated

twelve parishes, corresponding to the three numerically representative denominations (Orthodox, Roman Catholic, Greek Catholic). The approach allows the visualization of the phenomenon from the perspective of marriage dynamics, the seasonal distribution of marriages, the age and civil status of the bride and groom, as well as the mixed marriages formed here.

The investigation undertaken highlights a sinuous dynamics of marriage in the analyzed sample, with significant oscillations that highlight both the respect for the general models of traditional society and the reflection of new elements. After a visible increase, which began in the middle of the 19th century, the decline follows from the beginning of the 20th century and continues in the period between the two world wars, the numerical maximum of officiated marriages being reached, by the three denominations analyzed, between the years 1881-1890. Relating the high percentage of marriages to the demographic increase, it is obvious that the two factors influence each other, after 1880 and the sample population gets significant demographic boost.

Regarding the period of marriages, it is observed that the system of agricultural work and the religious calendar determine their concentration towards several months of the year, late autumn and winter being the right times for organizing the wedding. The analyzed data notes that the parishioners in the sample prefer February (17.8%) and November (15.08%) for marriage, while the lower limit is March (1.46%) and December (1.13%). The summer months are also poor in such manifestations, especially due to the fact that it was the period of agricultural work. The realities regarding the seasonal distribution of marriages highlight both the observance of the traditional norms prescribed by the Church and the rhythm of agricultural work, especially in the countryside, as well as the reflection of the elements of novelty, more accentuated in the city space, here marriages are less conditioned by the two factors.

As expected, age also represented a defining element in choosing a partner and the practice found in the sample was for the woman to be younger than the man. This aspect of the analysis revealed to us an interesting behavior, a polarization of the majority of grooms in the 20-40 age range, the percentage of men exceeding that of women, with 31.67%. At the same time, many girls from rural communities chose to marry much earlier than the age of 20, thus manifesting discordant behavior in the conditions in which boys were conditioned by the rigors of military legislation.

The next age range preferred by individuals in our sample for marriage is 40-60 years, and in only 1.13% of all marriages were the bride and groom over 60 years old, with the number of

men exceeding, this time, that of women. Older age at marriage was, in most cases, associated with remarriages. A good material condition or a higher professional status could represent criteria able to influence a new marriage. The analysis of the phenomenon highlights the fact that in the analyzed localities widowers most often chose younger partners, a situation that is more visible in the case of men, however, where the material situation did not allow them to make such choices, they are forced to accept a partner with a similar civil status, maybe even older.

A limit of the research undertaken is given by the fact that in a percentage of approximately 10.72% of marriages in the sample we do not have the age of the bride and groom specified, so that, for the veracity of the conclusions issued, the analysis refers to those marriages that also provide such information.

Referring to the criterion regarding the civil status of the chosen partner, it is noticed that, in general, individuals opted for partners with similar characteristics, but there are also a number of deviations from this practice imposed, either by the marriage market or by the needs of daily life, encountering numerous widower-young woman marriages. The analysis of the entire sample highlights a percentage of 77.49% of protogamous marriages from the total number.

Even if most of the research concerns aspects related to the foundation of the family, we have also tried to reproduce the dissolution of the couple that occurred as a result of the death of a partner or following a divorce, a reality that determines a significant number of remarriages. The data highlight the fact that in all the three denominations under analysis, men remarried much faster than women, sometimes even with unmarried young women, which can be explained on the one hand, if we consider that in those times men did not take care of the household activities. The high percentage of remarried widowers from the urban area (63.9%) compared to the rural area (36.1%) highlights the size and diversity of the marriage market in the urban area and, at the same time, the lack of customs and constraints that often condemned such choices, a sign that the liberation of the individual from the community control was increasingly evident.

The society of Hunedoara of the past centuries was largely traditional, with a closed mentality and for which divorce was not a common practice, being most often condemned by the community. This reality is also accentuated by the low percentage of marriages in the analyzed sample involving a divorced partner (approximately 2.04%). However, the large number of remarried divorcees from the urban environment (65.22%) highlights the fact that in the city space,

social criticism was much diminished and those affected could much more easily resort to a legal separation, in order to restore for the better their family life.

The ethno-confessional diversity of the region of Hunedoara required our research to also approach the issue of mixed families. The ethno-confessional realities of the analyzed sample corroborated with the size of the marriage market give a peculiarity to the analyzed marital phenomenon, the focus being on the denomination without neglecting the importance of ethnicity.

The analysis of the parish registers revealed for the analyzed sample a total number of 410 mixed confessional marriages, representing 9.08% of the total number of marriages officiated in the sample between 1850-1940, these being more numerous in the urban environment than in the rural area, a sign that under the impetus of traditionalism, in the village most marriages were concluded within the same locality and with a partner of the same denomination. Instead, the city space offered a better marriage market in all aspects, and here an important landmark in choosing a partner was often represented by the aspiration for a higher social status. It is precisely this contrast that outlines an interesting picture of the marriage phenomenon of Hunedoara region.

Referring to the three denominations, I found that, in the case of all of them, mixed marriages were registered, in a numerical increase, as we approach the 20th century, with a greater desire of women to choose a partner of another denomination. Given that most of the time the number of women was higher than that of men, the phenomenon can be explained by them having to accept what the matrimonial market offered at a given time.

Trying to capture how the path to modernization of the society of Hunedoara influences the conclusion of mixed marriages, we can highlight their interference at a given moment, a change in the optics towards these unions being obvious, especially in the period between the two world wars when they have become more and more numerous. Therefore, after the first world conflagration, individuals have freed themselves more and more from the constraints of the previous era and the Church has become more permissive regarding marriages officiated outside their own confessional area.

The research highlights the fact that all the changes that happened in the society of Hunedoara in the second half of the 19th century and the first half of the 20th century cause mutations in the family life and influence the marital selection criteria of individuals, placing the act of marriage between traditional and modern. Certainly, these manifestations are not uniform throughout the region of Hunedoara, some areas remain reluctant to renewal. Urban centers are

the forerunners of modernizing aspects, in urban society conformism is no longer functional. Over time, modern influences from the cities of Hunedoara will spread to the rural environment, slightly changing the mentality of the individuals here.

The last chapter of the thesis with the title *The society of Hunedoara at the turn of the XIX-XX centuries reflected in memoirs and the press*, offers a unique image of the Hunedorean family and society outlined by the pilgrims and journalists of those times, portraying in a different form the essential problems that animated the society of Hunedoara at the end of the past centuries. The limit between the 19th and 20th centuries is representative from the perspective of the transformation of the society of Hunedoara from an eminently agrarian one, with a conservative mentality to an industrialized one, with a visible openness to renewal.

From this perspective, the accounts of travelers who transit or stay for a while in this space offer us an objective view of these lands, their observations and impressions coming from those who are strangers to these lands. Travelers' notes about these lands highlight trivial facts that without such exposure would remain unrecognized. The stranger manages to capture the original, giving us the opportunity to attach it to the information provided by the other documentary sources, completing the approach. Even if we find few notes about the family life of the people of Hunedoara, their testimonies are representative of the general image of the society, in terms of habitat, food and morals, foreign travelers being fascinated by their picturesque places, by the customs and traditions inherited from their ancestors.

The press of the time helps us to recreate from another perspective the picture of the society of Hunedoara from the past centuries. Journalists provide us with information about family life, gender roles, issues related to marital choices, teachings on education and raising children, all social transformations reflected in the articles of those times.

Likewise, the journals expose the negative effects of modernization, the issue of morality and the flawed behavior of individuals being very often addressed. The press provides information about the household, reflecting the contrasts of traditional and bourgeois female existence, the role of women in society, the need for access to education or vice versa, the preservation of the traditional role within the family, but it does not neglect the gentlemen either, to whom they offer valuable advice for a happy marriage.

A unique way of conveying the message to the reader was represented by the anecdotes. In addition to the role of amusement, there is obviously an educational role, the morals of society

being satirized, the superficiality and the flawed character of young women precisely in order to outline a discourse that corrects such behaviors.

The image represented another source with the help of which journalists try to reconstruct the social realities of Hunedoara region, through it being highlighted certain social realities and stereotypes, easily transposing the viewer into the context of the past centuries.

From the analysis we can say that the local journals focused on the issues of family life, gender relations, education, the role of women in the family and society and depending on the subject covered, the editors tried to structure their content in such a way to reproduce the daily pulse as realistically as possible. Even if we cannot quantify the impact the journalists' objective had, their focus on the essential problems of the society of the respective times stands out very clearly. It must be stated that the highlighted aspects are very often specific to the entire Transylvanian and even Romanian society.

In conclusion, we can say that modernization caused a series of changes to the region of Hunedoara, increasingly replacing the traditional existence with a complex of factors specific to Western societies. In all this context of renewal, society is put in a dilemma because, on the one hand, it wants progress and alignment with the European realities, and on the other hand, it fears the loss of the order inherited from its predecessors.

It is precisely this ambiguity that outlines obvious contrasts in the existence of the people of Hunedoara of the past ages, the conservative realities of the traditional community and the modern mentality of the city space.

Despite all the changes, the customs impregnated over time will never be completely removed, social criticism persisting to this day. The community of Hunedoara reserves the right to react in accordance with its own wishes and needs, related to the particularities of the region.

Key words: family, marriage, modernization, industrialization, county, demographic aspects, rural, urban, the region of Hunedoara, marital strategies.

BIBLIOGRAPHY

I PRIMARY SOURCES

I.1. Unedited

1. Arhivele Naționale ale României – Serviciul Județean Hunedoara (A.N.-D.J.HD), Fond Colecția Registre de Stare Civilă
 - *Registru cununați-Parohia ortodoxă Deva (1851-1920);*
 - *Registru căsătoriți-Parohia ortodoxă Hunedoara (1870-1949);*
 - *Registru cununați-Parohia ortodoxă Băița (1819-1885);*
 - *Matricula cununaților-Parohia Ortodoxă Băcia (1854-1919);*
 - *Registru cununați-Parohia ortodoxă Beriu (1876-1950);*
 - *Registru cununați-Parohia ortodoxă Brănișca (1851-1927);*
 - *Registru născuți, căsătoriți, morți-Parohia greco-catolică Hunedoara (1866-1873);*
 - *Registru născuți, căsătoriți, morți-Parohia greco-catolică Băcia (1875-1892), (1892-1940);*
 - *Registru botezați, cununați, morți-Parohia greco-catolică Beriu (1860-1940);*
 - *Registru cununați-Parohia romano-catolică Deva (1871-1900);*
 - *Matricula cununați-Parohia romano-catolică Hunedoara (1871-1900);*
 - *Registru cununați-Parohia romano-catolică Băița (1886-1949);*
2. A.N.-D.J.HD, Fond Prefectura Județului Hunedoara (Comitatul), Dosar 2/1869;
3. A.N.-D.J.HD, Fond Prefectura Județului Hunedoara, Dosar 183/1919, Dosar 81/1921, Dosar 14/1922, Dosar 1/1925;

I.2. Edited

1. MANUILĂ, Sabin, *Recensământul general al populației României din 29 decembrie 1930, Vol. VI. Profesioniști*, București, Editura Institutului Național de Statistică, 1938;
2. ROTARIU, Traian, (coord.), *Recensământul din 1850. Transilvania*, Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană, 2004;
3. Idem, *Recensământul din 1857. Transilvania*, Cluj-Napoca, Editura Staff, 1997;

4. Idem, *Recensământul din 1869. Transilvania*, Cluj-Napoca, Editura Presa Universitară Clujeană, 1997;
5. Idem, *Recensământul din 1880. Transilvania*, Cluj-Napoca, Editura Staff, 1997;
6. Idem, *Recensământul din 1890 și recensământul țiganilor din 1893, Transilvania*, Cluj-Napoca, Editura Staff, 2008;
7. Idem, *Recensământul agricol din 1895. Transilvania*, Cluj-Napoca, Editura Staff, 2003;
8. Idem, *Recensământul din 1900. Transilvania*, Cluj-Napoca, Editura Staff, 1999;
9. Idem, *Recensământul din 1910. Transilvania*, Cluj-Napoca, Editura Staff, 1999;
10. Idem, *Recensământul din 1930. Transilvania*, Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană;

II GENERAL AND SPECIAL SOURCES

II.1. Scientific volumes/monographs

1. BACIU, Petru, *Orăștia-de la târg, reședință de scaun și oraș, la municipiu*, Deva, 1995;
2. BALOG, Iosif Marin, *Dileme modernizării. Economie și societate în Transilvania 1850-1875*, International Book Access, 2007;
3. BALOG, Iosif Marin, *Mirajul aurului. Economie și societate în „Cadrilaterul aurifer” al Apusenilor 1750-1914*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2016;
4. BARA, Ioan Sebastian, TOMA, Denisa, LAZĂR, Ioachim, (coord.), *Județul Hunedoara, monografie*, volumul I, II, III, Editura Timpul, Deva, 2012;
5. BARA, Ioan Sebastian, BALASZ, Marcela, DOBREI, Florin, IONAȘ, Vasile, LAZĂR Ioachim, LAZĂR, Liviu, POPA Paulina, TOMA Denisa, (coord.), *Județul Hunedoara, monografie* (Om, Natură, Ocupații), volumul IV, Casa de Editură Emia, 2014, Deva;
6. BARBU, Daniel, *Firea românilor*, București, Editura Nemira, 2000;
7. BARON, Mircea, *Cărbune și societate în Valea Jiului. Perioada interbelică*, Editura Universitas, Petroșani, 1998;
8. BATHORY, Ludovic, *Societăți carbonifere și sistemul economic și politic al României*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 1999;
9. BERNEA, Ernest, *Civilizația română sătească*, Editura Vremea, București, 2006;
10. BIRĂU, Petru Ilie, *De la cercetarea etnografică afectivă la expresia artistică*, București, Editura Codex Aureus, 2018;

11. BOLOVAN, Ioan, *Transilvania între revoluția de la 1848 și Unirea din 1918. Contribuții demografice*, Centrul de Studii Transilvane, Cluj Napoca, 2000;
12. BOLOVAN, Ioan, COVACI Diana, DETEȘAN Daniela, EPPÉL Marius, HOLOM Crinela Elena, *Legislația ecleziastică și laică privind familia românească din Transilvania în a doua jumătate a secolului al XIX-lea*, coordonatori Academia Română, Centrul de Studii Transilvane, Cluj-Napoca, 2009;
13. BOLOVAN, Ioan, POP, Ioan Aurel, *Istoria Transilvaniei*, Editura Școala Ardeleană, Cluj Napoca, 2016;
14. BOLOVAN, Sorina Paula, *Familia în satul românesc din Transilvania*, Centrul de Studii Transilvane, Fundația Culturală Română, Cluj-Napoca, 1999;
15. BOZAC, Ileana, PAVEL, Teodor, *Călătoria împăratului Iosif al II-lea în Transilvania la 1773*, volumul I, Cluj-Napoca, 2007;
16. BRAN, Atanasie, *Monografia județului Hunedoara*, Editura Matinal, Petroșani, 2001;
17. BRIE, Mircea, *Familie și societate în nord-vestul Transilvaniei: (a doua jumătate a secolului XIX - începutul secolului XX)*, Editura Universității din Oradea, Oradea, 2008;
18. BRIE, Mircea, *Căsătoria în nord-vestul Transilvaniei (a doua jumătate a secolului XIX-începutul secolului XX). Condiționări exterioare și strategii maritale*, Editura Universității din Oradea, 2009;
19. BULGARU, Valeriu, *Fenomenul agrar*, Editura de Vest, Timișoara, 2004;
20. BURKE, Peter, *Eyewitnessing: The Use og Imagines as Historical Evidence*, Editura Reaktion Books, Londra, 2001;
21. CERNELEA, Eugen, *Pășunile și păstoritul în Parcul Național Retezat*, Editura Călăuza, Deva, 2004,
22. CERNOVODEANU, Paul, BUȘĂ, Daniela, *Călători străini despre Țările Române în secolul al XIX-lea (1831-1840)* volumul III, București, Editura Academiei Române, 2006;
23. CHAUNU, Pierre, *Civilizația Europei în Secolul Luminilor*, vol. I, București, Editura Meridiane, 1986;
24. CHINDLER, Nicolae, *Combinatul siderurgic Hunedoara. Tradiție și progres în siderurgie. 1884-1974*, Sibiu, 1974,;

25. CHIRICĂ, Neculai, RĂCEANU Viorel, *Sub cerul purpuriu al Hunedoarei*, Hunedoara, 1976;
26. CIUPALĂ, Alin, *Femeia în societatea românească a secolului al XIX-lea: între public și privat*, București, Editura Meridiane, 2003;
27. *Combinatul Siderurgic Hunedoara. Tradiție și progres în siderurgie, 1884-1974*, Editura pentru Turism, 1974;
28. CONEA, Ion, *Clopotiva – un sat din Hațeg*, Editura Academiei Române, București, 2010;
29. COSTAFORU, Xenia, *Cercetarea monografică a familie*, Editura Tritonic, București, 2005;
30. CUCU, Vasile, *Orașele României*, Editura Științifică, București, 1970;
31. DUMĂNESCU, Luminița, *Transilvania copiilor. Dimensiunea demografică a copilăriei la românii ardeleni (1857-1910)*, Cluj, Editura Argonaut, 2006;
32. DUMĂNESCU, Luminița, BOLOVAN Ioan, *Intermarriage in Transylvania, 1845-2010*, Peter Lang Edition;
33. DUMĂNESCU, Luminița, MÂRZA, Daniela, EPPEL, Marius, *Intermarriage throughout History* Cambridge Scholars Publishing, 2014;
34. FLOCA, Octavian, ȘUIAGA Victor, *Ghidul județului Hunedoara*, Tipografia Județeană, Deva, 1936;
35. FREVERT, Ute, HAUPT H.-G., *Omul secolului XX*, Editura Polirom, București, 2002;
36. GAVRILĂ, Irina, „*Celălalt autentic*” *Lumea românească în literatura de călătorie (1800-1850)*, București, Editura Oscar Print, 2010,
37. GHIUCHESCU, Enea, *Valea Jiului*, Anuarul II al Liceului de Stat pentru băieți din Petroșani pentru anul școlar 1920-1921, Jiu Cultural, Petroșani;
38. GOODY, Jack, *Familia europeană. O încercare de antropologie istorică*, Editura Polirom, București, 2003;
39. GRUIESCU, I. S., GRUMĂZESCU, C, *Județul Hunedoara*, Editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 1970;
40. GRAF, Rudolf, *Domeniul Bănățean al StEG (1855-1920)*, Editura Banatica, Reșița, 1997;

41. GRAVA, Augustin-Leontin, *Realități demografice și social-economice în plasa Cehu Silvaniei (1848-1950)*, Teză de doctorat, Cluj-Napoca, 2020;
42. GRONCZ, Josef, BOGNAR, Bela, *Frumosul județ Hunedoara/Beautiful Hunedoara county/Szep Hunyad megyenk*, Editura Szep Sopronunk Kiado, 2012;
43. HANGIU, I., *Dicționarul presei literare românești 1790-1990*, București, Editura Fundației Culturale Române, 1996;
44. HAMANGIU, Constantin, *Codul civil adnotat*, volumul I, Editura All Beck, 1999;
45. HOLOM, Elena Crinela, *Individ, familie, comunitate. Comportament demografic, relații familiale interetnice și interconfesionale în satele din trecutul Albei (1850-1910)*, Editura Mega, Cluj-Napoca, 2009;
46. IANCU, Gheorghe, *Justiție românească în Transilvania (1919)*, Editura Ecumenica Press, Cluj-Napoca, 2006;
47. ILIESCU, Ion, ISTRATE, Tiberiu, *Orăștie 750 de ani*, Deva, 1974;
48. ILUȚ, Petru, *Sociopsihologia și antropologia familiei*, Iași, 2005;
49. IORGA, Nicolae, *Neamul românesc în Ardeal și Țara Ungurească la 1906*, București, Editura Saeculum, 2005;
50. *Istoria Românilor*, București, 2003, VIII;
51. IȘFĂNONI, Rusalini, *Pădurenii Hunedoarei. O viziune etnologică*, București, 2004;
52. JAKAB, Albert, LEHEL, Zsolt-Peti, *Procese și contexte social-identitare la minoritățile din România*, Editura Institutului pentru Studierea Problemelor Minorităților Naționale, Cluj-Napoca, 2009;
53. JIANU, Nicu, SVOBODA, Tiberiu, *Turism și istorie în Valea Jiului*, Petroșani, 2010;
54. JINGA, Victor, *Problemele fundamentale ale Transilvaniei*, volumul II, Astra Brașov, 1945;
55. KNOBEL, John E., *Demographic Behavior in the Past: A Study of fourteen German village populations in the eighteenth and nineteenth centyries*, Cambridge University Press, Cambridge, 1988;
56. LAZĂR, Ioachim, LAZĂR, Dan, *Din istoria metalurgiei hunedorene. 110 ani de la punerea în funcțiune a primului furnal de la Hunedoara 1884-1994*, Hunedoara, 1994;

57. LASCAROV, A. Sergiu, IONESCU, D., *Constituțiunea României din 1923, adnotații cu dezbateri parlamentare și jurisprudențe*, Editura Tipografia „Cuvântul Judiciar”, Societatea Anonima, București 1925;
58. LIVI BACCI, Massimo, *Populația în istoria Europei*, Editura Polirom, București, 2003;
59. MACOVEI, Anamaria, *Familia în presa românească din Transilvania între 1868-1938: text, ilustrații și caricaturi*, Editura Academiei Române, Centrul de Studii Transilvane Cluj-Napoca, 2015;
60. MANCIULEA, Ștefan, *Românii și minoritățile etnice la nord-vestul țării*, Biblioteca „Astra”, Sibiu, 1935;
61. MARICA, George Em., *Studii de istoria și sociologia culturii române ardeleno din secolul al XIX-lea*, vol. III, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1980;
62. MARIN, Simion Florea, *Nunta la români*, Editura I.O., București, 2000;
63. MARTINOVICI, C., ISTRATI, N., *Dicționarul Transilvaniei, Banatului și celorlalte ținuturi alipite*, Institutul de Arte Grafice „Ardealul”, Cluj Napoca, 1921;
64. MATEȘ, Ștefan, *Emigrări românești din Transilvania în secolele XIII-XX*, Editura Științifică, București, 1977;
65. *Monografia demografică a județului Hunedoara*, Tipografia Deva, 1974;
66. *Monografia Societății „Petroșani”*, 1925;
67. MUREȘAN, Florin Valeriu, *Satul românesc din nord-estul Transilvaniei la mijlocul secolului al XVIII-lea*, Editura Institutul Cultural Român, Cluj-Napoca;
68. NEGOESCU, Cristu S., *Ardealul nostru. Transilvania, Banatul, Crișana, Maramureșul din punct de vedere geografic, economic, administrativ și mai ales financiar*, Tipografia Gutenberg, București, 1919
69. NEAG, Romulus, *Monografia municipiului Brad*, Editura Corvin, Deva, 2009;
70. NICOARĂ, Simona, *O istorie a secularizării. Avatarurile creștinismului și triumfalismul mesianismului noilor ere (sec. XIX-XX)*, volumul II, Cluj-Napoca;
71. NICOARĂ, Teodor, *Transilvania la începuturile timpurilor moderne (1680-1800). Societate rurală și mentalități colective*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2001;
72. ONOFREI, Adrian, *Districtul Năsăud (1861-1876)*, Editura Argonaut, Cluj-Napoca, 2010;

73. PASCU, Ștefan, *Voievodatul Transilvaniei*, vol. I, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1971;
74. PASCU, Ștefan, *Populație și societate. Studii de demografie istorică*, volumul I, Editura Dacia, 1972 Cluj, 1972;
75. PILLY, Nikolaus Rudolf , FRENȚONI, Doinel, *Uzina „Victoria” Călan (1870-1970)*, IPH Deva, 1970;
76. PLATON, Gheorghe, *Istoria românilor*, volumul VII, Editura Enciclopedică, București, 2003;
77. PÎRNAC, Iulian-Liviuc, *Imaginea Transilvaniei în viața publică din România în anii 1866-1876*, Teză de doctorat, Universitatea din București;
78. POP Ioan-Aurel Pop, NAGLER Thomas, MAGYARI Andras, *Istoria Transilvaniei*, volumul III (de al 1711 până la 1918), Academia Română, Centrul de Studii Transilvane, 2009;
79. PRODAN, David, *Transilvania și iar Transilvania*, Editura Enciclopedică, București, 1992;
80. RADU, Iacob, *Istoria vicariatului greco-catolic al Hațegului*, Tipografia Gutenberg, Lugoj, 1913;
81. RĂDUȚIU, Aurel, *Romos (jud. Hunedoara). Protocolul ședințelor reprezentanței comunale 1896-1912*, Editura Eco Transilvan, Cluj-Napoca, 2014,;
82. RETEGAN, Simion, *Satul românesc din Transilvania, ctitor de școală (1850-1867)*, Editura Echinox, Cluj-Napoca 1994;
83. RETEGANU, Ion Pop, *Povești ardelenesti*, București, Editura Ion Creangă, 1981;
84. RODERICK, Philips, *Untying the knot. A short history of divorce*, Cambridge University Press, Cambridge, 1991;
85. ROTARIU, Traian, *Demografia și sociologia populației. Structuri și procese demografice*, Editura Polirom, București, 2009;
86. ROTARIU, Traian, *Studii demografice*, Iași, Editura Polirom, 2010;
87. RUSIECKI, E., *Județul Hunedoara, Monografie*, Tipografia Dreptate, Deva, 1925;
88. SAMUILĂ, Sabin, *Studiu etnografic asupra populației României*, Editura Institutului Central de Statistică, București, 1940;

89. SÂRBU, I. D., *Povești petrilene*, Iași, Editura Junimea, 1973;
90. SICOE, Ioan, JIANU, Nicu, *Județul Hunedoara zone etnografice*, Editat de Societatea Culturală „Avram Iancu” din România -Filiala Deva, Deva, 2008;
91. SIMIONESCU, Ion, *Orașe din România*, București, 1925;
92. STANCA, Sebastian, *Monografia istorico-geografică a localității Petroșeni*, Editura Fundației Culturale „Ion D. Sîrbu”, Petroșani, 1996,;
93. STĂNCIOIU, Petru Tudor, RĂDUȚIU, Aurel, *Romos (jud. Hunedoara). O istorie în imagini 1850-1950*, Editura Presa Universitară Clujeană, Editura Episcopiei Devei și Hunedoarei, Deva, 2017;
94. ȘANDRU, Dumitru, *Satul românesc între anii 1918-1944*, Casa de Presă și Editură „Cronica”, Iași, 1996;
95. ȘIȘEȘTEAN, Gheorghe, *Etnie, confesiune și căsătorie în nord-vestul Transilvaniei*, Editura Caiete Silvane, Zalău, 2002;
96. ȘTEFĂNESCU, Barbu, *Între pâini*, Editura Academia Română Centru de Studii Transilvane, Cluj-Napoca, 2012;
97. ȘUIAGĂ, Victor, *Deva, contribuții monografice*, volumul I, Editura Emia, Deva, 2010;
98. TINAYRE, Marcelle, *Istoria iubirii*, București, Editura „Viața Românească”, 1992;
99. TREBICI, Vladimir, *Demografia*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1979;
100. TUFESCU, Victor, *România*, Editura Științifică, București, 1974;
101. ȚARCĂ, Mihai, *Demografie*, București, 1997
102. VASILE, Liliana Andreea, *Să nu audă lumea. Familia românească în Vechiul Regat*, București, Editura Tritonic, 2010;
103. VELICA, Ioan, BARBU, Mihai, SCHRETER, Carol, *Petroșaniul de altădată*, Editura Matinal, Petroșani, 1999;
104. VISKI, Laurențiu, JIANU, Ioan, *Poiana Ruscă 220 (1754-1974)*, Deva, 1974;
105. VOICULESCU, Sorina, *Orașele din Câmpia de Vest. Structuri și funcționalități urbane*, Editura Universității de Vest, Timișoara, 2004;
106. VOINEA, Maria, *Familia și evoluția sa istorică*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1978;

II.2. Studies/chapters in collective volumes

1. ACHIM, Viorel, „Dezvoltarea statisticii demografice în România și condiționările sale politice. Cazul recensămintelor populației din 1930 și 1941” în *Schimbare și devenire în istoria României*, coord. Ioan Bolovan, Sorina Paula Bolovan, Academia Română Centrul de Studii Transilvane, Cluj-Napoca, 2008;
2. ALBERT, Carmen, „Inter-War reflections on Mixed marriages in Banat”, în vol. *Intermarriage throughout History* Edited by Luminița Dumănescu, Daniela Mârza and Marius Eppel, Cambridge Scholars Publishing, 2014;
3. ARDELEANU, Constantin, „Călătoria în Banat a baronului Frederick John Monson (1839)”, în volumul „*Celălalt autentic*” *Lumea românească în literatura de călătorie (1800-1850)*, coord. Irina Gavrilă, București, Editura Oscar Print, 2010;
4. BALOG, Iosif Marin, „Agenți interni ai modernizării economice a Transilvaniei la mijlocul secolului al XIX-lea (1850-1875)” în *Tradiție și modernizare în societatea transilvăneană (1850-1918)*, coord. Teodor Pavel, Editura Accent, Cluj-Napoca, 2003;
5. BALOG, Iosif Marin, „Reformele agrare la mijlocul secolului al XIX-lea și efectele lor asupra modernizării în societatea transilvană (1850-1880)”, în *Schimbare și devenire în istoria României*, coord. Ioan Bolovan, Sorina Paula Bolovan, Academia Română Centrul de Studii Transilvane, Cluj-Napoca, 2008;
6. BALOG, Iosif Marin, LUMPERDEAN Ioan, „Proprietari, întreprinzători și acționari la societățile miniere din „Cadrilaterul aurifer” al Apusenilor – 1850-1914”, în *Fenomene economice și financiare în spațiul românesc în secolele XIX-XX. Studii de economie regională*, coord. Iosif Marin Balog, Rudolf Graf, Ioan Lumperdean, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2016;
7. BARON, Mircea, „Nașterea unui oraș industrial: Petroșani”, în *Fenomene economice și financiare în spațiul românesc în secolele XIX-XX. Studii de economie regională*, coord. Iosif Marin Balog, Rudolf Graf, Ioan Lumperdean, Presa Universitară clujeană, Cluj-Napoca, 2016;
8. BOLOVAN, Sorina Paula, „Legislația cu caracter matrimonial la românii din Transilvania în a doua jumătate a sec. al XIX-lea”, în *Studii de Istorie a Transilvaniei*, coord. Sorin Mitu, Florin Gogâltan, Asociația Istoricilor din Transilvania și Banat, Cluj-Napoca, 1994;

9. BOLOVAN, Sorina Paula, BOLOVAN, Ioan, „Considerații privind vârsta la căsătorie la românii transilvăneni în secolul al XIX-lea”, în vol. *Transilvania în epocile modernă și contemporană. Studii de demografie istorică*, coord. Ioan Bolovan, Cluj Napoca, Presa Universitară Clujeană, 2002;
10. BOLOVAN, Sorina Paula, BOLOVAN, Ioan, „Căsătoriile mixte în Transilvania la sfârșitul epocii moderne. Considerații demografice”, în vol. *Căsătoriile mixte în Transilvania. Secolul al XIX-lea și începutul secolului XX*, coord. Corneliu Pădurean, Ioan Bolovan, Arad, Editura Universității „Aurel Vlaicu”, 2005;
11. BOLOVAN, Sorina Paula, BOLOVAN, Ioan, „Familie și comportament matrimonial în Transilvania între 1850-1914 (între tradiție și modernizare)” în *Om și societate. Studii de istoria populației României (sec. XVII-XXI)*, coord. Sorina Paula Bolovan, Ioan Bolovan, Corneliu Pădurean, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2007;
12. BOLOVAN, Ioan, EPPEL, Marius, „Churches and Interfaith Marriages in Transylvania: From 1895 to the Present”, în vol. *Intermarriage throughout History*, Edited by Luminița Dumănescu, Daniela Mârza and Marius Eppel, Cambridge Scholars Publishing 2014;
13. BOLOVAN, Ioan, „The Quantitative Dimension of Mixed Marriages in Transylvania at the End of the Long Nineteenth Century” în vol. *Intermarriage in Transylvania, 1895-2010*, Ioan Bolovan/Luminița Dumănescu (eds.), Peter Land Edition;
14. BRIE, Mircea, „Concubinajul-formă a erodării și disoluției familiei în spațiul Crișenei (începutul secolului XX)”, în vol. *Perspective demografice, istorice și sociologice. Studii de populație*, coord. Ioan Bolovan, Cornelia Mureșan, Mihaela Hărăguș, Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană, 2008;
15. BUCUR, Adrian, „Aspecte privind căsătoriile mixte la Ineu (județul Arad) în a doua jumătatea a secolului al XIX-lea” în vol. *Căsătoriile mixte în Transilvania (sfârșitul sec. XIX și începutul sec. XX)*, coord. Corneliu Pădurean, Ioan Bolovan, Arad, Editura Universității „Aurel Vlaicu” 2005;
16. BURIAN, Dana Emilia, „Aspecte privind violența conjugală în Transilvania în a doua jumătate a sec. al XIX-lea, în vol. *Om și societate. Studii de istoria populației României (sec. XVII-XXI)*, coord. Sorina Paula Bolovan, Ioan Bolovan, Corneliu Pădurean, Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană, 2007;

17. BURIAN, Dana-Emilia, „Emanciparea femeii și rolul ei în problema divorțului în a doua jumătatea a secolului XIX în Transilvania”, în vol. *În căutarea fericirii. Viața familială în spațiul românesc în sec. XVIII-XX*, coord. Ioan Bolovan, Diana Covaci, Daniela Deteșan, Marius Eppel, Elena Crinela Holom, Presa Universitară Clujeană, 2010;
18. BUȘĂ, Daniela, „Divorțul în relatările călătorilor străini din prima jumătatea a secolului la XIX-lea”, în vol. „*Celălalt autentic*” *Lumea românească în literatura de călătorie (1800-1850)*, coord. Irina Gavrilă, București, Editura Oscar Print, 2010;
19. CÂRJA, Cecilia, CÂRJA, Ioan, „Biserica Unită, dreptul matrimonial și modernitatea în Transilvania (a doua jumătate a secolului XIX și începutul secolului XX)”, în *Căsătoriile mixte în Transilvania. Secolul al XIX-lea și începutul secolului XX*, coord. Corneliu Pădurean, Ioan Bolovan, Editura Universității „Aurel Vlaicu”, Arad, 2005;
20. CRĂCIUN, Corneliu, „Considerații asupra familiei în presa română din Transilvania din a doua jumătatea a secolului al XIX-lea”, în vol. *În căutarea fericirii. Viața familială în spațiul românesc în sec. XVIII-XX*, coord. Ioan Bolovan, Diana Covaci, Daniela Deteșan, Marius Eppel, Elena Crinela Holom, Presa Universitară Clujeană, 2010;
21. CRĂCIUN, Bogdan, MĂRZA, Daniela, HĂRĂGUȘ, Mihaela, BOLOVAN, Ioan, „The Quantitative Dimension of Mixed Marriages in Transylvania in the Interwar Period” în vol. *Intermarriage throughout History*, Edited by Luminița Dumănescu, Daniela Mârza and Marius Eppel, Cambridge Scholars Publishing, 2014;
22. CURAC ,Mihai Dorel, „Caracteristicile evoluției demografice a comunității greco-catolice din Aghireșu (jud. Cluj) între 1850-1900”, în vol. *Om și societate. Studii de istoria populației României (sec. XVII-XXI)*, coord. Sorina Paula Bolovan, Ioan Bolovan, Corneliu Pădurean, Presa Universitară Clujeană, 2007;
23. DETEȘAN, Daniela, „Căsătoriile mixte în comitatul Cluj între 1848-1918”, în vol. *Căsătoriile mixte în Transilvania (sfârșitul sec. XIX și începutul sec. XX)*, coord. Corneliu Pădurean, Ioan Bolovan, Arad, Editura Universității „Aurel Vlaicu”, 2005;
24. DETEȘAN, Daniela, „Mișcarea naturală a populației comitatului Cluj între 1870-1910”, în vol. *Om și societate. Studii de istoria populației României (sec. XVII-XXI)*, coord. Sorina Paula Bolovan, Ioan Bolovan, Corneliu Pădurean, Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană, 2007;

25. DUMĂNESCU, Luminița, „Satul transilvănean din perspectivă demografică. Studiu de caz – Parohia greco-catolică Mărgău, 1836-1910”, în *Populație și societate. Studii de demografie istorică a Transilvaniei (secolele XVIII-XX)*, coord. Ioan Bolovan, Corneliu Pădurean, Cluj-Napoca, 2003;
26. DUMĂNESCU, Luminița, „Copiii Transilvaniei: număr și pondere între două limite cronologice: 1857-1910”, în vol. *Om și societate. Studii de istoria populației României (sec. XVII-XXI)*, coord. Sorina Paula Bolovan, Ioan Bolovan, Corneliu Pădurean, Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană, 2007;
27. DUMĂNESCU, Luminița, „Creșterea și îngrijirea copilului în Transilvania celei de a doua jumătăți a secolului al XIX-lea”, în vol. *În căutarea fericirii. Viața familială în spațiul românesc în sec. XVIII-XX*, coord. Ioan Bolovan, Diana Covaci, Daniela Deteșan, Marius Eppel, Elena-Crinela Holom, Presa Universitară Clujeană, 2010;
28. DUNĂRE, Nicolae, „Procesul arhaic de diferențiere ocupațională pe teritoriul României”, în *Studii și comunicări de istorie a civilizației populare în România*, volumul I, Sibiu, 1981
29. GRIGORUȚ, Zsolt, „Populația comunei Bixad în perioada modernă. Câteva aspecte privind fenomenul căsătoriei în parohiile greco-catolice (1861-1910)”, în *Populație și societate. Studii de demografie istorică (secolele XVIII-XX)*, coord. Ioan Bolovan, Corneliu Pădurean, Cluj-Napoca, Editura Presa Universitară Clujeană, 2003;
30. HAGY, Robert, „Investiții germane în Transilvania în mineritul de cărbune (1890-1910)”, în vol. *Biserică, societate, identitate. În Onoarea Nicolae Bocșan*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2007;
31. HOLOM, Elena Crinela, „Mariajul în satul românesc transilvănean din protopopiatul greco-catolic al Câțcăului în a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Studiu de caz: impedimente la căsătorie”, în vol. *Căsătoriile mixte în Transilvania. Secolul al XIX-lea și începutul secolului XX*, coord. Corneliu Pădurean, Ioan Bolovan, Arad, Editura Universității „Aurel Vlaicu”, 2005;
32. HOLOM, Elena Crinela, „Comportamentul formativ și disolutiv al cuplurilor din zona Albei la sfârșitul sec. al XIX-lea”, în vol. *Om și societate. Studii de istoria populației României (sec. XVII-XXI)*, coord. Sorina Paula Bolovan, Ioan Bolovan, Corneliu Pădurean, Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană, 2007;

33. HOLOM, Elena Crinela, „Transformări în structura ocupațională și mobilitatea socială în Transilvania (1850-1918)”, în *Fenomene economice și financiare în spațiul românesc în secolele XIX-XX. Studii de economie regională*, coord. Iosif Marin Balog, Rudolf Graf, Ioan Lumperdean, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2016;
34. KOLUMBAN, Zsuzsanna, „Divorțul în Dioceza Odorhei în sec. al XIX-lea”, în vol. *Om și societate. Studii de istoria populației României (sec. XVII-XXI)*, coord. Sorina Paula Bolovan, Ioan Bolovan, Corneliu Pădurean, Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană, 2007;
35. MÂRZA, Daniela, „Perception versus Reality: Representations of Mixed Marriages in the Collective Imaginary of Modern-Day Transylvania”, în vol. *Intermarriage in Transylvania, 1845-2010*, Ioan Bolovan, Luminița Dumănescu (eds.), Peter Lang Edition;
36. MEHEDINȚI Mihaela, SAVA Cecilia-Alina, „Marriage and Identity in Transylvania during the half of the Nineteenth Century as seen by Foreign travellers”, în vol. *Intermarriage throughout History* Edited by Luminița Dumănescu, Daniela Mârza and Marius Eppel, Cambridge Scholars Publishing, 2014;
37. MUREȘAN, Monica, „Evoluția demografică a comunității greco-catolice din localitatea Jucu de Jos între anii 1840-1890”, în vol. *Om și societate. Studii de istoria populației României (sec. XVII-XXI)*, coord. Sorina Paula Bolovan, Ioan Bolovan, Corneliu Pădurean, Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană, 2007;
38. PAKOT, Levente, „Modele ale comportamentelor demografice în comitatul Odorhei: Mecanisme demografice și funcționarea spațiilor rurale (1869-1910)”, în vol. *Om și societate. Studii de istoria populației României (sec. XVII-XXI)*, coord. Sorina Paula Bolovan, Ioan Bolovan, Corneliu Pădurean, Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană, 2007;
39. PĂDUREAN, Corneliu, „Căsătoriile mixte confesional GHEORGHE Adriana, *Secularizarea societății românești: de la registrele parohiale de stare civilă*, în „Studii și materiale de istorie modernă”, XVIII/2004;
40. PĂDUREAN, Corneliu, „Concubinaj și ilegitimitate în unele așezări din județul Arad, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea”, în vol. *Perspective demografice, istorice și*

- sociologice. Studii de populație*, coord. Ioan Bolovan, Cornelia Mureșan, Mihaela Hărăguș, Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană, 2008;
41. PINCA, Andra Carola, „Satul transilvănean din perspectivă demografică. Parohia ortodoxă Stremț, 1854-1910”, în *Om și societate. Studii de istoria populației României (sec. XVII-XXI)*, coord. Sorina Paula Bolovan, Ioan Bolovan, Corneliu Pădurean, Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană, 2007;
42. PINCA, Andra Carolina, „Educația feminină în Transilvania-Studiu de caz: școala civilă de fete din Sibiu”, în vol. *În căutarea fericirii. Viața familială în spațiul românesc în sec. XVIII-XX*, coord. Ioan Bolovan, Diana Covaci, Daniela Deteșan, Marius Eppel, Elena Crinela Holom, Presa Universitară Clujeană, 2010;
43. RÂMNEANȚU, Petru, „Problema căsătoriilor mixte în orașele din Transilvania în perioada de la 1920-1937” extras din *Buletin eugenic și biopolitic*, vol. VIII, Octombrie-December, nr. 10-11-12, 1937;
44. RETEGAN, Simion, „Aspecte ale stratificării sociale în satul românesc din Transilvania la mijlocul secolului al XIX-lea”, în *Anuarul Institutului de Istorie și Arheologie*, Cluj-Napoca, 23, 1980;
45. ROMAN, Nicoleta, „Căsătoria: un spectacol al vieții din țările române în perspectiva călătorilor străini”, în vol. *„Celălalt autentic.” Lumea românească în literatura de călătorie (1800-1850)*, coord. Irina Gavrilă, București, Editura Oscar Print, 2010;
46. ROTARIU, Traian, ELEMER, Mezei, „Câteva aspecte privind mișcarea populației Transilvaniei, în primul deceniu al secolului al XIX-lea”, în *Om și societate. Studii de istoria populației României (sec. XVII-XXI)*, coord. Sorina Paula Bolovan, Ioan Bolovan, Corneliu Pădurean, Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană, 2007;
47. RUS, Dana-Maria, „Căsătorie și recăsătorie în satele comunei Budești între anii 1850-2000”, în vol. *Transilvania în secolele XIX-XX. Studii de demografie istorică*, coord. Sorina Paula Bolovan, Ioan Bolovan, Corneliu Pădurean, Cluj-Napoca, 2005;
48. SĂSĂUJAN, Mihai, „Căsătoriile mixte în lumina legislației bisericești ortodoxe, catolice și protestante în monarhia austriacă, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea”, în vol. *Căsătoriile mixte în Transilvania (sfârșitul sec. XIX și începutul sec. XX)*, coord. Corneliu Pădurean, Ioan Bolovan, Arad, Editura Universității „Aurel Vlaicu”, 2005;

49. SIMON, Alexandru, „Evoluții demografice în Feleac (1826-1907)”, în *Populație și societate. Studii de demografie istorică a Transilvaniei (secolele XVIII-XX)*, coord. Ioan Bolovan, Corneliu Pădurean, Cluj-Napoca, 2003;
50. SOROȘTINEANU, Valeria, „Considerații asupra căsătoriei și divorțului în lumea ortodoxă a Transilvaniei (1899-1916)”, în *Confesiuni și căsătorie în spațiul românesc sec XVII-XXI*, coord. Corneliu Pădurean, Editura Universității „Aurel Vlaicu”, Arad, 2006;
51. STOENESCU, Adelina, „Cununiile mixte în comunitățile catolice (latine și orientale) din Oradea între 1851-1918”, în vol. *Căsătoriile mixte în Transilvania (sfârșitul sec. XIX și începutul sec. XX)*, coord. Corneliu Pădurean, Ioan Bolovan, Arad, Editura Universității „Aurel Vlaicu” 2005;
52. STOENESCU, Adelina, „Căsătorii interconfesionale în comunitățile catolice din comitatul Bihor în sec. al XIX-lea. Studiu de caz: Oradea și Beiuș, în volumul *Om și societate. Studii de istoria populației României (sec. XVII-XXI)*, coord. Sorina Paula Bolovan, Ioan Bolovan, Corneliu Pădurean, Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană, 2007;
53. STROIA, Marian, „Călătorii europeni și realitatea politică românească în prima jumătate a secolului al XIX-lea. O vedere de ansamblu”, în vol. „*Celălalt autentic*” *Lumea românească în literatura de călătorie (1800-1850)*, coord. Irina Gavrilă, București, Editura Oscar Print, 2010;
54. VESA, Pavel, „Câteva aspecte privind căsătoria în protopopiatele arădene în secolele XVIII și XIX”, în volumul *Populație și societate. Studii de demografie istorică a Transilvaniei (secolele XVIII-XX)*, coord. Ioan Bolovan, Corneliu Pădurea, Cluj-Napoca, 2003;
55. VINTILĂ-GHIȚULESCU, Constanța, „Să-mi ridic piatra de față din casă”: Strategii matrimoniale și conflicte familiale în societatea românească (sec. XVIII)”, în vol. *Om și societate. Studii de istoria populației României (sec. XVII-XXI)*, coord. Sorina Paula Bolovan, Ioan Bolovan, Corneliu Pădurean, Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană, 2007;

II.3. Articles in specialized journals

1. BARON, Mircea, DOBRE-BARON Oana, „The contribution of the ”Romanian Bank” to the ”nationalization” of the coal Companies in the Jiu Valley”, în *Annals of University of Petroșani, Economics*, IV, Petroșani, 2004;
2. BARON Mircea, „Mineritul de la Lupeni până la sfârșitul anilor ’20 ai secolului al XX-lea”, în *Studia Archaeologica at Historica în honorem magistri Dorin Alicu*, Cluj-Napoca, Argonaut;
3. BOLOVAN, Ioan, „Biserica și familia la românii din Transilvania în secolul al XIX-lea” în *Anuarul Institutului de Istorie*, Cluj-Napoca, 31, 1992;
4. LUCA Sabin Adrian, „Cadrul geografic-județul Hunedoara”, în *Arheologie și Istorie* (III), Editura Economică, 2005;
5. LUPESCU, Radu, „Domeniul cetății Hunedoara în timpul Hunedorenilor”, în *Medievalia Transilvanica*, Satu Mare, nr. 1-2, 2001-2002;
6. MAIOR, Liviu, „Aspecte ale desfășurării revoluției din anii 1848-1849 în comitatul Hunedoara”, în *Anuarul Sargeția*, Acta Musei Devensis, V, Deva, 1968;
7. MUREȘAN, Monica, „Impactul introducerii căsătoriei civile în Transilvania reflectat în disputa de idei de la sfârșitul secolului al XIX-lea”, în *Anuarul Școlii Doctorale Istorie, Civilizație, Cultură*, III, 2007;
8. PROPOROGU, I., „Pătrunderea capitalului străin în industria minieră a Văii Jiului în a doua jumătate a secolului al XIX-lea”, în *Anuarul Sargeția*, Acta Musei Devensis, XV, Deva, 1981;
9. VAJDA, Ludovic, „Începuturile dezvoltării mineritului de cărbune în Transilvania”, în *Acta Musei Napocensis*, I, 1964;
10. VAJDA, Ludovic, „Prima cale ferată din Transilvania”, în *Acta Musei Napocensis*, vol. VIII, Cluj-Napoca, 1971;
11. ZAMFIR, Anca Maria, „Societatea românească din prima jumătate a secolului al XIX-lea văzută de călători străini” în *Anuarul Sargeția*, XXX, Muzeul Civilizației Dacice și Romane, Deva, 2001-2002;

II.4. Periodicals

1. *Activitatea*, Orăștie, Anul I-IV, 1901-1904;

2. *Bunul econom*, Orăștie, Anul I-II, 1900-1901;
3. *Cosânzeana*, Orăștie, Anul I-III, 1911-1915;
4. *Familia*, Pesta, 1865-1866;
5. *Foaia poporului*, Sibiu, Anul II, 1894-1896;
6. *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, 1893-1894;
7. *Revista ilustrată*, Șoimuș, Anul I-V, 1898-1902;
8. *Revista Orăștiei*, Anul I-V, 1897-1899; Adaus la *Revista Orăștiei*, 1895
9. *Unirea. Foaie bisericească-politică*, Blaj, Anul III-IV, 1893-1894;

GUȚĂ, Daniel, „Poveștile fascinante despre momârlani, urmașii dacilor în Valea Jiului. Ciobanul dăruit cu puterea vrăjitoriei al lui Jules Verne, păstorii mițoși descriși de Iorga ” în *Adevărul*, 22 martie 2015;

GUȚĂ Daniel, „Hunedoara în secolul al XIX-lea, descrisă de Aranyi, savantul care a salvat Castelul Corvinilor de la ruine”, în *Adevărul*, 7 aprilie 2020;

II.5. Online sources

www.cimec.ro, accesat la data de 26.07.2021

www.cdep.ro, accesat la data de 9.08.2021 (Constituția din 1923 publicată în Monitorul Oficial nr. 282/29 martie 1923, Titlul I, Art. 4);

biblioteca-digitala.ro, accesat la data de 13.11.2020 (Ludovic Vajda, *Capitalul străin în industria minieră și metalurgică a Transilvaniei (1867-1900)*);

stanmus.gallery, accesat la data de 26.07.2021

muzeulzalau.ro/www.cimec.ro, accesat la data de 13.09.2021 (Monica Mureșan, *Raportul statistic bisericească analizat prin prisma legislației matrimoniale adoptate în Transilvania modernă*)